

Opvangcoördinator Anna vertelt over haar ervaringen met gastadressen van STIL

‘Heel verschillende mensen die dezelfde waarde delen: Niemand hoort op straat’

“Heel erg leuk aan mijn baan vind ik dat ik met allerlei heel verschillende mensen contact heb die zich aanmelden om gastadres te worden. Die heel verschillende mensen delen éénzelfde waarde: Dit kán niet, vrouwen horen niet op straat. En kinderen zeker niet”, vertelt Anna. Zij is opvangcoördinator bij STIL en werft nieuwe gastadressen, maakt met hen afspraken over de opvang die ze gaan bieden en biedt begeleiding.

Sinds juni 2020 heeft Anna deze taak bij STIL. Hoog tijd om haar te vragen naar haar ervaringen. Op de vraag welke ‘soort’ mensen zich dan melden als gastadres, antwoordt ze: “Het is geen doorsnee type mens dat zich aanmeldt. Het kan gaan om oudere stellen, oudere alleenstaanden, jonge koppels of jonge gezinnen. Het zijn heel verschillende mensen. Het kan ook een woongroep of kraakpand zijn. Dat vind ik heel tof. Dat het zulke verschillende mensen uit heel verschillende hoeken zijn die allemaal dezelfde waarde en ideeën delen, dat ze hun huis open willen stellen om mensen te helpen die op straat staan”.

Verschillende redenen opvang te willen bieden

“Hun woonsituatie verschilt ook erg. Soms bieden gastadressen een hele zolder aan, soms een kleine logeerkamer”, vertelt Anna. Ze geven verschillende redenen waarom ze opvang willen bieden. Anna: “Sommige mensen zeggen: We hebben het zelf goed, we willen graag delen met mensen die het minder goed hebben, soms willen ze hun kinderen meegeven dat het goed is om open en gastvrij te zijn als je het zelf goed hebt, voor mensen die het minder goed hebben. Anderen vinden het gewoon gezellig een huisgenoot te hebben, bijvoorbeeld omdat ze alleen wonen”.

Heel verschillende mensen delen dezelfde waarde: Dit kán niet, vrouwen en kinderen op straat !

Er zijn ook mensen wiens kinderen het huis uit zijn, die met pensioen zijn en op latere leeftijd tijd en ruimte hebben dit voor mensen te kunnen doen. De motivatie die mensen hebben, verschilt dus erg. Maar, vertelt Anna, ze hebben wel allen dezelfde overtuiging. “Ze vinden allemaal: ‘Dit kán niet. Er hoort niemand op straat te leven, zeker geen vrouwen, zeker geen kinderen’”. Even later vult ze aan: “En mannen uiteraard ook niet”.

De meeste mensen die door STIL particulier opgevangen worden zijn vrouwen en kinderen. Dit komt omdat zij het meest kwetsbaar zijn. De capaciteit van STIL is beperkt waardoor we niet iedereen kunnen opvangen en begeleiden die om opvang vraagt. Anna: “We willen de mensen die we wél opvangen, de nodige begeleiding bieden, zodat tijdens de opvang aan oplossingen gewerkt kan worden”.

Kennismaken en afspraken maken over de opvang

Er melden zich twee à drie personen per maand die interesse hebben gastadres te worden. Sinds Anna bij STIL werkt, heeft ze met tien nieuwe gastadressen kennism gemaakt. Meestal wordt eerst per mail en telefoon

al informatie gegeven en van alles besproken. Als mensen dan nog steeds opvang willen bieden, volgt een huisbezoek. Dan worden praktische afspraken gemaakt. Bijvoorbeeld over de volgende vragen: *Hoe lang wil men opvang bieden? Aan hoeveel personen? Maakt de taal nog een verschil? Wil men samen eten of niet? Vegetarisch, halal of andere wensen? Hoe wenst men benaderd te worden, in geval van een urgent opvangverzoek?*

Met het gastadres maakt STIL praktische afspraken over de duur van de opvang, het gewenste aantal logees, de samenleef-wensen en begeleiding.

Meestal wordt een proeftijd afgesproken en wordt afgesproken welke begeleiding STIL biedt en wat het gastadres aan begeleiding wil of kan doen. Ook wordt besproken wat in geval van medische nood te doen of als er politie voor de deur staat.

Anna: “Wat ik nadrukkelijk meegeef is dat ik er ben als begeleider voor als er iets niet goed gaat en om vragen te beantwoorden. Ik hou regelmatig contact, zowel met de gastadressen als met de logees. Vooraf bespreek ik met het gastadres dat ze zich geen zorgen hoeven maken over het einde van de opvang of de doorstroom, omdat STIL daarvoor verantwoordelijkheid neemt. Dat neemt bij hen stress weg. Dan hebben zij die last niet. Vooraf maken ze zich daar soms zorgen over”.

Ook beantwoordt Anna vragen over veiligheid, (gebrek aan) verzekeringen, medische zorg, en dergelijke. Meestal geeft ze die informatie ook op papier mee.

Opvang voor enkele dagen of enkele maanden

De termijn dat men opvang wil bieden, verschilt per gastadres. Ze mogen dat zelf bepalen. Kan gaan om enkele dagen noodopvang, of om enkele weken of maanden. Anna: “We spreken meestal een proefperiode af van twee weken, en een termijn van maximaal drie maanden. Het gebeurt regelmatig dat dit verlengd wordt maar zo kunnen mensen er ook voor kiezen een ‘soort break’ te nemen, om even een tijdje met eigen gezin te leven, zonder gasten over de vloer. Daarna kunnen ze dan weer opvang bieden aan nieuwe logees”.

**‘Nieuwe gastadressen zijn altijd heel erg positief.
Ze zeggen bijna altijd dat de gasten langer mogen blijven!’**

“Vaak spreken we een proefperiode af van bijvoorbeeld twee weken. Dan vraag ik de gastadressen hoe het gaat. Wat ik altijd terugkrijg is dat ze het altijd heel leuk vinden en dat het heel goed gaat. En dat ze zeggen dat de gasten zeker langer kunnen blijven! Het gebeurt heel vaak dat mensen het eerst twee weken willen proberen en vervolgens voor langere tijd opvang aanbieden”.

Bijzondere vriendschap

Anna: “Ze zeggen vaak dat ze er een bijzonder band aan overhouden. Gisteren had ik contact met een gastadres waar iemand meer dan een half jaar mocht blijven. Ze kregen onderling een heel waardevol contact. Degene die opvang had geboden zei: Ik heb er een vriendin bij. We hebben een heel bijzondere band gekregen”. Dit ging over twee alleenstaande moeders die samen lief en leed deelden. Ze kookten samen en zorgden voor elkaars kinderen (*zie foto vorige bladzijde*).

Anna: “Een oudere dame onderhoudt nog contact met haar voormalige logees (in totaal ving ze al zeven vrouwen en een gezin op in haar huis) die nog regelmatig langskomen, zoals op haar verjaardag. Ze noemen haar mama. Twee studentes hadden anderhalf jaar een jonge vrouw in huis, die later asiel kreeg. De drie meiden zijn hele goede vriendinnen geworden”.

“Een ander gastadres, een echtpaar wiens kinderen de deur uit zijn, kreeg pas een uitnodiging voor kraambezoek bij een kersvers baby'tje van een van hun voormalige logees. Ze worden opa en oma genoemd en hebben er een kleinkind bij!”

Anna: “Positief is dat ze weer een stap verder zetten in het proces naar een verblijfsvergunning”

Soms is het even slikken als logee en gastadres afscheid moeten nemen. Maar er is volgens Anna vaak een ‘positieve reden’ voor het vertrek. “Bijvoorbeeld als iemand naar gemeentelijke opvang gaat voor langere tijd, waar men ook goede begeleiding krijgt, of als mensen naar een AZC gaan voor een asielprocedure. Positief is dat ze weer een stap verder zetten in het proces naar een verblijfsvergunning, althans dat hoop je”, zegt ze lachend.

Even later vertelt ze dat zij zelf ‘gelukkig’ nog niet heeft meegemaakt dat iemand ‘opnieuw op straat eindigt’. “Gastadressen zijn daar vaak bezorgd over en vragen bijvoorbeeld: ‘Wat gebeurt er met onze gast als er geen perspectief is, als ze uiteindelijk geen verblijfsvergunning krijgt? Ze voelen zich erg betrokken. Ook willen ze vaak weten of er wel ‘uitstroom of doorstroom’ is, of mensen wel altijd naar andere plekken kunnen vertrekken. Gelukkig is dit tot nu toe altijd zo geweest”.

Zonder zo’n band, is opvang ‘niet minder belangrijk’

Soms krijgen mensen dus zo’n sterke band dat het lijkt of ze elkaars (nieuwe) familie zijn geworden. Maar dit hoeft niet altijd zo te zijn en is ook niet altijd het geval, vertelt Anna. Het kan ook dat mensen zelf een heel druk eigen leven hebben, niet direct zo’n intense band met hun logees hebben, maar die mensen wel een logeerplek bieden. Het varieert heel erg hoe men samenleeft. Maar als de band minder intens is, is de rol van het gastadres niet minder belangrijk en nog altijd heel speciaal. *At the end of the day* help je iemand aan een veilige plek totdat iemand weer door kan”.

Anna zelf staat erg positief tegenover deze rol van STIL: “Ik vind het van groot belang dat STIL opvang regelt voor mensen bij particulieren. Vooral omdat ik zie hoe we mensen daarmee kunnen helpen. Zo kunnen we de gaten opvullen, zodat ze niet op straat staan en ze de tijd kunnen overbruggen tot ze naar gemeentelijke opvang of een AZC kunnen. Dat betekent meestal dat mensen een paar weken of paar maanden (particuliere opvang krijgen”.

Begeleiding & samenwerking

Tijdens de opvang biedt STIL sociale en medische begeleiding en onderzoekt de juridische mogelijkheden, samen met advocaten en andere deskundigen. Vaak worden andere organisaties betrokken die op hun terrein deskundig zijn, legt Anna uit, zoals op het gebied van mensenhandel of huiselijk geweld. “Ons werk bestaat, behalve uit begeleiden, ook uit informeren, doorverwijzen en samenwerken. Zorgen dat mensen de juiste hulp krijgen. Signaleren welke problemen er spelen, bijvoorbeeld mensenhandel of medische en psychische problematiek. We geven mensen realistische informatie over hun kansen en mogelijkheden. Het kan gebeuren dat we met hen de optie bespreken terug te keren naar land van herkomst.”

Dit is echter bij veel mensen geen optie. De meeste mensen die via STIL particuliere opvang krijgen, kwamen als vluchteling naar Nederland, ze hebben regelmatig met geweld te maken gehad in het verleden, zijn regelmatig getraumatiseerd. Het merendeel komt vanuit AZC's op straat. Ook vangt STIL mensen op die met mensenhandel of huiselijk geweld te maken hebben. Zij kunnen vaak na korte tijd elders opvang krijgen.

Heel kwetsbaar

“Bijna allemaal verkeren ze in een heel kwetsbare situatie”, vertelt Anna. Ze hebben vaak geen eigen netwerk om op terug te vallen, geen toegang tot inkomen uit werk of uitkering, geen mogelijkheid terug te keren of opvang van de overheid te krijgen. “Dat ze op straat staan en in nood verkeren wordt niet licht opgenomen. Ze zijn vaak heel erg kwetsbaar, hebben vreselijke dingen meegemaakt. We werken met veel instanties en deskundigen heel goed samen om oplossingen en de juiste hulp te vinden. Dat vind ik heel positief aan het hele Utrechtse netwerk van hulpverleners”.

Doordat er afgelopen jaar sommige perioden niet geklinkerd werd¹ en er tijdelijk Corona-noodopvang was, hebben we dit jaar minder mensen opgevangen dan vooraf verwacht. De vraag naar opvang was minder dan de periode daarvoor. Regelmatig boden mensen zichzelf wel aan als gastadres, ook tijdens Corona. Anna: “Dat vind ik wel bijzonder. Je zou verwachten dat mensen minder geneigd zijn hun deur open te zetten, maar dat is dus niet zo”.

Campagnes voor werving gastadressen

Anna is behalve sociaal bewogen ook heel actief en creatief. Ze heeft ontzettend veel ideeën en leuke plannen om nieuwe gastadressen te werven. “Zowel beeldende als verhalende projecten”, zegt ze zelf. Maar bijvoorbeeld ook voor evenementen en bijeenkomsten, zoals een bijeenkomst voor gastadressen. “Die stond voor afgelopen voorjaar gepland, maar is helaas vanwege Corona opgeschoven. Ik hoop dat we die in de zomer alsnog kunnen organiseren”.

Enkele plannen liggen stil vanwege de Corona-maatregelen. “Het is vooralsnog moeilijk nu heel actieve wervingscampagnes te starten en mensen te vragen massaal hun deur open te doen en iemand in huis te nemen”. Ze doelt daarmee op de campagne ‘Open je deur’, die in de maak is. “Nu is het niet het meest handige moment voor zo’n campagne!”, zegt ze met een lach.

Zichtbaarheid

Anna werkte voorheen onder meer in vluchtelingenkampen op de Griekse eilanden, is enorm betrokken en zou graag op allerlei terreinen strijden voor verbeteringen in de situatie van vluchtelingen. Zo is ze in haar vrije tijd bijvoorbeeld ook om aandacht te vragen voor de situatie in die kampen en protesteert ze tegen het Europese migratiebeleid (zie foto hiernaast van actie waar ze aan meewerkte).

Over de mensen die ze bij STIL ontmoet, zegt ze: “Ik vind dat zichtbaarheid aan de problematiek van deze mensen moet worden gegeven. Het gaat niet om cijfers en nummers. Het zijn mensen. Er moet niet alleen opvang worden geboden, ook zorg en begeleiding én we moeten hun verhaal meer zichtbaar maken.

Foto: Tentenkamp Museumplein uit protest tegen situatie Griekse kampen..

Tekst: Margreet Jenezon

¹ Er werden wegens Corona en toen het enkele graden onder nul vroom, afgelopen jaar, enkele perioden geen mensen door Justitie op straat gezet vanuit AZC's. Op straat zetten noemt men 'klinkeren'.